

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти **«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»** погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»** погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 « Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова	
Мова викладання – українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		3й	3й
		Семестр	
		5й	5й
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 4 ЗФН -12, 10	Перший бакалаврський рівень	Лекції	
		24 год.	12 год.
		Практичні (семінарські) заняття	
		48 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78 год.	128 год.
Індивідуальні завдання			
-			
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 150 год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота (48% до 52%).

для заочної форми навчання – 150 год.: 22 год. – аудиторні заняття, 128 год. – самостійна робота (15 % до 85 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Політична психологія»

Мета курсу – ознайомити студентів з проблемами теорії і практики сучасної політичної психології, сформувати початкові уміння та навички інформаційно-аналітичної роботи в галузі політичної психології, розвивати професійне мислення та сприяти професійному самовизначенню.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- визначити основні форми індивідуальної поведінки людей в політиці
- ознайомити студентів із прийомами аналізу політичних подій з відокремленням її складових частин і переходом до синтетичних уявлень про політику. на основі інформації відносно генетичної та соціальної зумовленості поведінки людини
- підійти до вирішення проблеми політичних конфліктів
- сформувати основи для подальшого формування практичних навичок професійного аналізу політичного конфлікту.

Під час вивчення дисципліни «Політична психологія» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові:

ФК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів,

властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

ФК 15. Здатність виявляти толерантність до міжкультурних форм самовираження й самоздійснення індивідуальності, до несхожості наукових поглядів, методологічних підходів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки: з правознавством, юридичною психологією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу літературних джерел, включаючи спеціальну термінологію для проведення дослідження.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх роз'яснення.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 150 год. / 5 кредитів ECTS.

3.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Політична психологія як наука

Тема 1. Предмет, структура та методи політичної психології

Поняття про політику. Місце і роль політики в житті сучасного суспільства. Роль політичної психології в політичному житті суспільства. Предмет політичної психології, її структура та основні завдання. Становлення та основні етапи розвитку політичної психології. Основні методи політичної психології.

Тема 2. Політична психологія та політична практика

Політика як психологічний феномен. Політична психологія - теорія без практики. Можливі напрямки та методи роботи практичного психолога.

Кредит 2. Основні аспекти політичної психології

Тема 3. Політична свідомість як об'єкт дослідження

Поняття про політичну свідомість. Структура політичної свідомості та її функції. Проблеми становлення та формування політичної свідомості.

Тема 4. Психологічні чинники політичної культури

Поняття політичної культури. Основні складові політичної культури. Психологічні чинники політичної культури.

Кредит 3. Актуальні проблеми політичної психології

Тема 5. Психологія політичної діяльності та політичної влади

Суть політичної діяльності. Зміст та види політичної діяльності. Потреби та інтереси як рушійні сили політичної діяльності. Соціально-психологічні фактори, які впливають на ефективність політичної діяльності. Психологія політичної влади. Психологічні фактори і ресурси ефективності політичної влади.

Тема 6. Психологічні аспекти політичного лідерства

Поняття лідерства в політичній психології. Сучасні концепції лідерства. Феномен «політичного лідера». Професійний політик як лідер. Проблеми та мотиви лідерів.

Кредит 4. Психологія впливу влади

Тема 7. Створення політичної організації. Психологічні основи ведення передвиборної кампанії.

Сутність та передумови виникнення політичних партій. Функції політичних партій. Види партій. Суспільні об'єднання.

Політична реклама та передвиборна агітація. Стратегія і тактика у виборчій кампанії. Передвиборний штаб кандидата і його структура. Складання досьє і збір інформації про суперників і їхніх планах. Імідж кандидата у виборчій кампанії. Програма кандидата. Організаційні аспекти та технології збору підписів. Деякі прийоми і методи дискредитації опонента і «брудні» виборчі трюки

Особливості використання політичних технологій. Політична орієнтація, політична участь. Індивідуальні політичні технології: поняття, види. Загальні політичні технології: поняття, види. Виборчі технології та їх загальна характеристика. Політична мобільність. Політичний маркетинг.

Кредит 5. Психологія політичного виявлення

Тема 8. Психологія електоральної поведінки. Психологічна складова політичних маніпуляцій

Психологічний контекст виборів. Функція виборів. Структура, завдання та стратегії електоральної поведінки. Психологічна характеристика електорату.

Політичні комунікації та їх психотехнологічне забезпечення. Психологічна характеристика психологічних маніпуляцій, її основні ознаки. Технології маніпулювання суспільною свідомістю. Поняття про інформаційно-психологічні війни. Можливості політика як комунікатора з надання психологічного впливу. Техніка формування довіри і переваги політики.

Тема 9. Масовидні психічні стани і прояви. Тероризм як деструктивне соціально-політичне явище

Загальні механізми стихійного поведінки. Основні суб'єкти стихійного поведінки. Основні форми стихійного поведінки.

Визначення тероризму. Типологія мотивів тероризму. Індивідуально-типологічні особливості особистості терориста. Психологія взаємодії терористів із заручниками. Стратегії реагування суб'єктів політичної активності на терористичну загрозу. Психологія заручників. Психологія ведення переговорів з терористами.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	очна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п,с	лаб	інд	с.р.		о	л	п,с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Кредит 1. Політична психологія як наука													
Тема 1. Предмет, структура та методи політичної психології	16	2	6			8	14		2				12
Тема 2. Політична психологія та політична практика	14	2	4			8	16	2					14
Разом за кредитом 1	30	4	10			16	30	2	2				26
Тема 2. Політична психологія та політична практика													
Тема 3. Політична свідомість як об'єкт дослідження	16	2	6			8	14		2				12
Тема 4. Психологічні чинники політичної культури	14	2	4			8	16	2					14
Разом за кредитом 2	30	4	10			16	30	2	2				26
Кредит 3. Актуальні проблеми політичної психології													
Тема 5. Психологія політичної діяльності та політичної влади	14	2	4			8	14		2				12
Тема 6. Психологічні аспекти політичного лідерства	16	4	6			6	16	2					14
Разом за кредитом 3	30	6	10			14	30	2	2				26
Кредит 4. Психологія впливу влади													
Тема 7. Створення політичної організації. Психологічні основи ведення передвиборної кампанії.	30	6	8			16		2	2				26
Разом за кредитом 4	30	6	8			16	30	2	2				26

Кредит 5. Психологія політичного виявлення											
Тема 8. Психологія електоральної поведінки. Психологічна складова політичних маніпуляцій	16	2	6			8	16	2	2		12
Тема 9. Масовидні психічні стани і прояви. Тероризм як деструктивне соціально-політичне явище	14	2	4			8	14	2			12
Разом за кредитом 5	30	4	10			16	30	4	2		24
Всього	150	24	48			78	150	12	10		128

5. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Предмет, структура та методи політичної психології	6	2
2.	Тема 2. Політична психологія та політична практика	4	
3.	Тема 3. Політична свідомість як об'єкт дослідження	6	2
4.	Тема 4. Психологічні чинники політичної культури	4	
5.	Тема 5. Психологія політичної діяльності та політичної влади	4	
6.	Тема 6. Психологічні аспекти політичного лідерства	6	2
7.	Тема 7. Створення політичної організації. Психологічні основи ведення передвиборної кампанії	8	
8.	Тема 8. Психологія електоральної поведінки. Психологічна складова політичних маніпуляцій	4	2
	Тема 9. Масовидні психічні стани і прояви. Тероризм як деструктивне соціально-політичне явище	6	2
Разом		48	10

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Предмет, структура та методи політичної психології	8	12
2.	Тема 2. Політична психологія та політична практика	8	14
3.	Тема 3. Політична свідомість як об'єкт дослідження	8	14
4.	Тема 4. Психологічні чинники політичної культури	8	12
5.	Тема 5. Психологія політичної діяльності та політичної влади	8	14
6.	Тема 6. Психологічні аспекти політичного лідерства	6	12
7.	Тема 7. Створення політичної організації. Психологічні основи ведення передвиборної кампанії	16	26
8.	Тема 8. Психологія електоральної поведінки. Психологічна складова політичних маніпуляцій	8	12
9.	Тема 9. Масовидні психічні стани і прояви. Тероризм як деструктивне соціально-політичне явище	8	12
Разом		78	128

8. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;
- репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;
- метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;
- частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється

педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквиумах;

- дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

- практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

- аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

- робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

- ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

9.Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (заліку).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних контрольних робіт, розробка проектів, колоквиуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – залік на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне заліку.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Політична психологія».
2. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Політична психологія».
3. Методичні рекомендації до підготовки семінарських, практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Політична психологія».

Питання до заліку

1. Поняття про політику.
2. Місце і роль політики в житті сучасного суспільства.
3. Роль політичної психології в політичному житті суспільства.
4. Предмет політичної психології, її структура та основні завдання.
5. Становлення та основні етапи розвитку політичної психології.

6. Основні методи політичної психології.
7. Політична психологія та політична практика
8. Політика як психологічний феномен.
9. Політична психологія - теорія без практики.
10. Можливі напрямки та методи роботи практичного психолога.
11. Політична свідомість як об'єкт дослідження
12. Поняття про політичну свідомість.
13. Структура політичної свідомості та її функції.
14. Проблеми становлення та формування політичної свідомості.
15. Психологічні чинники політичної культури
16. Поняття політичної культури.
17. Основні складові політичної культури.
18. Психологічні чинники політичної культури.
19. Психологія політичної діяльності та політичної влади
20. Суть політичної діяльності.
21. Зміст та види політичної діяльності
22. Потреби та інтереси як рушійні сили політичної діяльності.
23. Соціально-психологічні фактори, які впливають на ефективність політичної діяльності.
24. Психологія політичної влади.
25. Психологічні фактори і ресурси ефективності політичної влади.
26. Психологічні аспекти політичного лідерства
27. Поняття лідерства в політичній психології.
28. Сучасні концепції лідерства.
29. Феномен «політичного лідера».
30. Професійний політик як лідер.
31. Проблеми та мотиви лідерів.
32. Створення політичної організації.
33. Психологічні основи ведення передвиборної кампанії.
34. Сутність та передумови виникнення політичних партій.
35. Функції політичних партій. Види партій. Суспільні об'єднання.
36. Політична реклама та передвиборна агітація.
37. Стратегія і тактика у виборчій кампанії.
38. Передвиборний штаб кандидата і його структура.
39. Складання досьє і збір інформації про суперників і їхніх планах.
40. Імідж кандидата у виборчій кампанії.
41. Програма кандидата.
42. Організаційні аспекти та технології збору підписів.

43. Деякі прийоми і методи дискредитації опонента і «брудні» виборчі трюки

44. Особливості використання політичних технологій.

45. Політична орієнтація, політична участь.

46. Індивідуальні політичні технології: поняття, види.

47. Загальні політичні технології: поняття, види.

48. Виборчі технології та їх загальна характеристика.

49. Політична мобільність.

50. Політичний маркетинг.

51. Психологія електоральної поведінки. Психологічна складова політичних маніпуляцій

52. Психологічний контекст виборів. Функція виборів.

53. Структура, завдання та стратегії електоральної поведінки.

54. Психологічна характеристика електорату.

55. Політичні комунікації та їх психотехнологічне забезпечення.

56. Психологічна характеристика психологічних маніпуляцій, її основні ознаки. Технології маніпулювання суспільною свідомістю.

57. Поняття про інформаційно-психологічні війни.

58. Можливості політика як комунікатора з надання психологічного впливу. Техніка формування довіри і переваги політики.

59. Масовидні психічні стани і прояви.

60. Тероризм як деструктивне соціально-політичне явище

61. Загальні механізми стихійного поведінки.

62. Основні суб'єкти стихійного поведінки.

63. Основні форми стихійного поведінки.

64. Визначення тероризму.

65. Типологія мотивів тероризму.

66. Індивідуально-типологічні особливості особистості терориста.

67. Психологія взаємодії терористів із заручниками.

68. Стратегії реагування суб'єктів політичної активності на терористичну загрозу.

69. Психологія заручників.

70. Психологія ведення переговорів з терористами.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Головатий М.Ф. Політична психологія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 136 с.
2. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии. — Екатеринбург: Деловая книга, 2001. — 496 с.
3. Пірен М.І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. — К.: Міленіум, 2003. — 418 с.
4. Политическая психология: Учеб. пособ. для вузов / Под общ. ред. А.А.Деркача, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева. – М.: Академпроект, 2001. – 858с.
5. Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць / За заг.ред. М.М.Слюсаревського – К.,

2007. – Вип. 5-6. – 336 с.

6. Фролов П.Д. Технології і методики прогнозування наслідків інформаційного впливу на політичні установи старшокласників: Методичний посібник. – К.: Міленіум, 2008. – 96 с.

Додаткова:

1. Белянин В.П. Патопсихологический анализ идеологических текстов // Новые избирательные технологии : науч.-практ. конф. «Психология и Бизнес Online», Москва, 5-6 июля 1999 г. – М., [1999]. – С. 11-12 ; То же [Электронный ресурс] // StarBoy's homepage. – М., 1999. – URL: <http://www.starboy.ru/~shalack/patopsi.htm> (18.10.06).

2. Лебон Г. Психология народов и масс. – М.: КСП+, 1994.

3. Ляпина Т.В. Политические коммуникации: PR и реклама. – К.: Укрреклама, 2001. 19

4. Малхазов О.Р. Технологія і досвід статистичного прогнозування динаміки електоральної поведінки // Наукові студії з політичної психології. – Вип. 3(6). – К., 2000. – С. 163-181.

5. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. – Спб.: ПРАЙМ – ЕВРОЗНАК, 2002.

6. Тард Г. Психология подражания.

7. Терлецька І.В. Політична реклама.- Дніпропетровськ, 2002.

8. Петрунько О.В. Категоризація політичних лідерів представниками українського електорату // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. Мат-ли Другої всеукраїнської наукової конференції. – К.:ДОК-К, 1997. – С. 352-355.

9. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого Я // Я и Оно. – В 2-х томах. – Т.2. – Тбилиси: «Мерани», 1998.